

MEMO / 27. novembra 2012

Odhalenie hrozivých čísel o neoznámených trestných činoch z nenávisti v EÚ

Dve nové správy Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) poukazujú na rozsah problému trestných činov z nenávisti v Európskej únii.

V správe *Zviditeľnenie trestných činov z nenávisti v Európskej únii: uznanie práv obetí* agentúra FRA uplatňuje perspektívu z pohľadu základných práv a zameriava sa na práva obetí. Prostredníctvom porovnávacieho prehľadu oficiálnych mechanizmov zberu údajov o trestných činoch z nenávisti v 27 členských štátoch EÚ sa v správe zdôrazňujú podstatné rozdiely medzi údajmi zbieranými v jednotlivých krajinách ako aj rozdielne prístupy k trestným činom z nenávisti v oblasti trestného práva. Identifikujú sa v nej problémy, ktorým čelia členské štáty pri zbere údajov o trestných činoch z nenávisti a vyvodzovaní zodpovednosti páchatel'ov s cieľom umožniť obetiam domáhať sa odškodnenia.

Táto správa dopĺňa správu *o kľúčových údajoch z prieskumu EÚ-MIDIS 6: Menšiny ako obe trestných činov*. EÚ-MIDIS je aj naďalej prvým prieskumom, ktorým sa špecificky zbierajú vzorky etnických menšín a skupín migrantov vo všetkých 27 členských štátoch EÚ. Táto správa, ktorá je poslednou zo správ EÚ-MIDIS, predstavuje informácie o skúsenostiach respondentov s prenasledovaním podľa piatich druhov trestných činov, od krádeže po závažné obťažovanie. Poukazuje na etnické menšiny a skupiny prisťahovalcov, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou postihujú rasovo motivované trestné činy, na podiel obetí, ktoré oznámia takéto incidenty, a dôvody obetí, ktoré incidenty neoznámia.

Tieto dve správy spoločne pomáhajú objasniť „hrozivé čísla“ o trestných činoch z nenávisti. Kým správa *Zviditeľnenie trestných činov z nenávisti* poukazuje na podstatné rozdiely medzi národnými postupmi zberu údajov, ktoré vedú k skreslenému obrazu o rozsahu trestných činov z nenávisti v jednotlivých členských štátoch, *správa o kľúčových údajoch* odhaľuje, do akej miery vnímajú menšinové skupiny samy seba ako obe rasovo motivovaných trestných činov. Tento fakt a skutočnosť, že taký vysoký počet týchto trestných činov nikto neoznámia, naznačujú, že krajiny musia zlepšiť svoju klasifikáciu a zber údajov o trestných činoch z nenávisti a musia pracovať na zvýšení dôvery v orgány presadzovania práva.

Zistenia oboch správ podporujú okrem iného úsilie členských štátov o implementáciu rámcového rozhodnutia 2008/913/SVV o rasizme a xenofóbii, ktoré sa bude revidovať v novembri 2013. V rámcovom rozhodnutí sa stanovuje, že členské štáty musia vykonať potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa trestné činy motivované rasizmom alebo xenofóbiou trestali prísnejšie ako iné trestné činy. Okrem Belgicka, Estónska a Grécka všetky ostatné členské štáty transponovali toto rámcové rozhodnutie do svojich právnych predpisov.

KEÚČOVÉ VÝSLEDKY

27 členských štátov EÚ zaznamenáva a zverejňuje údaje o trestných činoch z nenávisťi odlišne, a preto vznikajú medzery v oblasti zberu údajov v celej EÚ (tabuľka 1). Oficiálne údaje o trestných činoch z nenávisťi často nedokážu zachytiť reálnu situáciu na mieste.

Tabuľka 1: Oficiálne údaje týkajúce sa trestných činov z nenávisťi, uverejnené v roku 2010, podľa motivácie na základe predsudkov a podľa členských štátov EÚ

Členský štát EÚ	Rasizmus / xenofóbia	Antisemitizmus	Sexuálna orientácia	Extrémizmus	Náboženská neznášanlivosť	Islamofóbia	Neznášanlivosť voči Rómom	Zdravotné postihnutie	Pohlavie Identita	Iné / bližšie neurčené
AT	✓ 64	✓ 27		✓ 335		✓ 8				✓ 146
BE	✓ 924	✓ 2	✓ 58							✓ 49
BG	✓ o.A.									✓ o.A.
CY	✓ 32									
CZ	✓ 226	✓ 28		✓ 252			✓ o.A.			
DE	✓ 285	✓ 1 166		✓ 20 811						
DK	✓ 62		✓ 30		✓ 10					✓ 37
EE										✓ 86
EL	✓ o.A.									
ES	✓ o.A.		✓ o.A.							
FI	✓ 741	✓ 4	✓ 43		✓ 52	✓ 15		✓ 20	✓ 5	
FR	✓ 886	✓ 466		✓ 127		✓ 100				
HU	✓ o.A.									✓ o.A.
IE	✓ 122	✓ 12								
IT	✓ o.A.									✓ o.A.
LT	✓ o.A.	✓ o.A.								✓ o.A.
LU	✓ 24									✓ o.A.
LV	✓ o.A.									✓ o.A.
MT	✓ o.A.									
NL	✓ 1 168	✓ 286	✓ 660	✓ 139	✓ 108	✓ 93	✓ 4	✓ 7	✓ 17	✓ 668
PL	✓ o.A.	✓ o.A.	✓ o.A.			✓ o.A.	✓ o.A.	✓ o.A.		✓ o.A.
PT	✓ o.A.									✓ o.A.
RO										

SE	✓ 3 786	✓ 161	✓ 770	✓ 444	✓ 552	✓ 272	✓ 145		✓ 31	✓ 818
SI	✓ o.A.				✓ o.A.					
SK	✓ 114			✓ 51						
UK	✓	✓	✓		✓			✓	✓	
Anglicko, Wales a Severné Írsko	31 486	488	4 883		2 007			1 569	357	
Škótsko	4 513	448			693			50	14	

NAJČASTEJŠIE KLADENÉ OTÁZKY

Otázka: Čo je to trestný čin z nenávisti?

Odpoveď: Násilie, vyhrážanie a trestné skutky motivované rasizmom, xenofóbiou, náboženskou neznášanlivosťou, alebo zdravotným postihnutím, sexuálnou orientáciou či rodovou identitou osoby - toto všetko sú trestné činy z nenávisti. Toto však nie je oficiálna definícia, pretože všetky členské štáty majú svoj vlastný, odlišný opis a prostriedky riešenia trestných činov z nenávisti.

Otázka: Ktoré skupiny sú najčastejšie terčom trestných činov z nenávisti v EÚ?

Odpoveď: Súčasné mechanizmy zberu údajov v EÚ sťažujú určenie hlavných skupín, ktoré sú terčom trestných činov z nenávisti, pretože medzi členskými štátmi sú obrovské rozdiely, pokiaľ ide o klasifikáciu a zber údajov (pozri tabuľku 1). Väčšina zaznamenáva rasistické/xenofóbne trestné činy (25 členských štátov), následne antisemitské trestné činy (12), trestné činy motivované sexuálnou orientáciou osoby (8), extrémistické trestné činy (7), nábožensky motivované trestné činy (6) a nakoniec islamofóbne/protimoslimské trestné činy (6). Iba štyri členské štáty zaznamenávajú oficiálne údaje o trestných činoch motivovaných rodovou identitou obete, príslušnosťou k Rómskemu etniku alebo zdravotným postihnutím.

Dôležité je uvedomiť si, že ľudia nemusia mať žiadnu z vlastností, ktoré sa im pripisujú a napriek tomu sa môžu stať obeťou trestného činu motivovaného predsudkami, ktorý sa často označuje ako „trestný čin z nenávisti“. Na motiváciu útokov páchateľom stačí ich vlastné *vnímanie* určitých vlastností u osôb.

Otázka: Aký je vplyv trestných činov z nenávisti na obeť?

Odpoveď: Obeť trestných činov z nenávisti čelia zlému zaobchádzaniu preto, ako sú vnímané. Z dôkazov vyplýva, že trestné činy z nenávisti majú silný vplyv na obeť čiastočne aj preto, že to, že sa stali obeťou, nemôžu pripísať nešťastnej náhode. Namiesto toho sú nútení akceptovať skutočnosť, že terčom bola ich sociálna identita a že im aj naďalej hrozí, že sa opäť stanú obeťou podobného trestného činu.

Skúsenosti týchto obetí sa od skúseností obetí iných druhov trestných činov líšia najviac práve intenzitou ich strachu, záchvatmi úzkosti a stratou dôvery. Fyzická ujma spôsobená násilným skutkom motivovaným predsudkami je často menej významná ako silný pocit krivdy a poníženia, ktorý ju sprevádza.

Prenasledovanie z nenávisti nemá vplyv iba na obeť, ale aj na ich rodiny a širšie spoločenstvo. Strach môže byť nákazlivý práve pre spoločnú sociálnu identitu rodiny alebo skupiny.

Správu *Zviditeľnenie trestných činov z nenávisti v Európskej únii: uznanie práv obetí môžete nájsť*
na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2012_hate-crime_embargo.pdf

Správu *Kľúčové údaje z prieskumu EÚ-MIDIS 6: Menšiny ako obeť trestných činov môžete nájsť*
na: <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2012-eu-midis-dif6-embargo.pdf>

V prípade ďalších otázok sa obráťte na členov tímu agentúry FRA pre komunikáciu s médiami:

Email: media@fra.europa.eu / **Tel.:** +43 1 58030-642